

ધોરણ : 9 ગુજરાતી

પાઠ : 15

ગોદ માતની ક્યાં ?

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખરા (✓) ની નિશાની કરો.

(1) માતાના ટહુકા પાસે કોની વિસાત નથી ?

(ક) સૂર

(ખ) તાલ

(ગ) સંગીત

(ઘ) ઉપરના ત્રણેયની

(2) 'હાજર હાથ હજાર હોય' વાક્યનો અર્થ...

(ક) કોઈ મદદ કરવા આવતું નથી

(ખ) એક હજાર હાથની વાત છે

(ગ) માતાની મમતા દેખાતી નથી

(ઘ) બધા જ મદદ કરવા તૈયાર હોય

(૩) કવિને શિયાળામાં હૂંફ કેવી રીતે મળે છે ?

(ક) તાપણું કરીને

(ખ) માતાની લાગણીથી

(ગ) શય્યામાં સૂવાથી

(ઘ) કડકડતી ઠંડીથી

(4) માતાની છાયાને કવિ કોની સાથે સરખાવે છે

(ક) સૂર, તાલ ને સંગીત સાથે

(ખ) ઉનાળાના તડકા સાથે

(ગ) ભર્યા ઉનાળાની પરબ સાથે

(ઘ) શિયાળાની ઠંડી સાથે

પ્રશ્ન : 2 નીચેના પ્રશ્નનો બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

(1) માતાની આંખોથી કવિ શું પ્રાપ્ત કરે છે ?

➤ આકાશમાં સૂર્ય, ચંદ્ર અને તારા પ્રકાશ પાથરે છે. આથી પૃથ્વી પર સૌને સૂર્યની ગરમીનો અને ચંદ્રની શીતળતાનો અનુભવ થાય છે તેમજ ટમટમતા તારાઓનું સૌંદર્ય જોવા મળે છે. પરંતુ કવિ તો માતાની વાત્સલ્યપૂર્ણ આંખોથી જ સૂર્ય, ચંદ્ર અને તારા એ ત્રિવેણીની ઉષ્મા, શીતળતા અને સૌંદર્ય પ્રાપ્ત કરે છે.

(2) માતાના હેતની હેલીને કવિ કઈ રીતે સમજાવે છે ?

- માતાના હેતની હેલીને સમજાવતાં કવિ કહે છે કે
- ચોમાસામાં મુશળધાર વરસાદની હેલી ઉમટે છે. એ જ
- રીતે જીવનમાં પણ ભલેને સો પ્રેમની હેલી વરસે, તોપણ
- માતાના હેતની હેલીનો અભાવ તો રહેવાનો જ.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પ્રશ્નોનાં સાત-આઠ લીટીમાં ઉત્તર આપો.

(1) ‘ગોદ માતની ક્યાં ?’ કાવ્યમાં કવિને કઈ કઈ બાબતોમાં અધૂરપ અનુભવાય છે ? શા માટે ?

➤ ‘ગોદ માતની ક્યાં ?’ કાવ્યમાં કવિને આદિથી અંત સુધી માતાની મમતા માટેનો ઝુરાપો સાલે છે. કવિ વિચારે છે જીવન માં છત અને છત્ર મળશે, પણ એમાં માતાની ગોદનો અભાવ અનુભવાશે. ઘરમાં સરસ મજાનો શયનખંડ અને સુંવાળી શય્યામાં પણ માતાની સોડની અનુભૂતિ નથી થતી.

જીવનમાં રસ્તા અને રાહી મળશે, પણ ત્યાંય માની
હાજરી અનુભવવા નહિ મળે. ચંદ્ર, સૂર્ય ને તારામાં પણ
માની વાત્સલ્યપૂર્ણ આંખોની અધૂરપ સાલે છે. પલ્લવ ને પુષ્પોમાં
પણ માનો પાલવ દેખાતો નથી જીવનમાં મીઠા સૂર, તાલ અને
સંગીત માણવા મળશે, પણ એમાંય માનો પ્રેમાળ ટહુકો સાંભળવા
નથી મળતો. મદદ કરવા હજાર હાથ તૈયાર છે, પણ માના
આલિંગનમાં જે હૂંફ અને નિશ્ચિતતાનો ભાવ છે તે અહીં ક્યાંથી

મળશે? વર્ષાની હેલી ઊમટે છે એમાં માના હેતની હેલી તો શોધીય જડતી નથી. કવિ ભરઉનાળે તરસ છિપાવતી પાણીની પરબ સમી માની અનુપસ્થિતિ અનુભવે છે. કવિને ભરશિયાળે હૂંફ આપતી માની માયાની અધૂરપ સાલે છે, કારણ કે હવે એમની પાસે મા રહી નથી. આમ, કવિ અનેક બાબતોમાં માની અધૂરપ અનુભવે છે.

(2) કવિને માતા પાસેથી શું-શું મળે છે ?

➤ કવિને માતા પાસેથી એની હૂંફાળી ગોદ અને સૂતી વખતે માની સોડ મળે છે. માની હાજરીથી મોટી રાહત મળે છે. માની આંખોમાંથી વાત્સલ્ય મળે છે. માનો પ્રેમાળ સાદ સાંભળવા મળે છે. માના આલિંગનમાં પ્રેમનો સ્પર્શ મળે છે. એના પર માના હેતની હેલી સતત વરસે છે. માની શીતળ છાયા અને હૂંફાળી માયા મળે છે.

પ્રશ્ન : 4 નીચેની કાવ્યપંક્તિ સમજાવો :

(1) ‘હાજર હાથ હજાર હોય, પણ

છાતી માની ક્યાં ?’

- જીવનમાં વિકટ પરિસ્થિતિમાં મુંઝાતા હોઈએ ત્યારે મદદ કરવા અનેક વ્યક્તિઓ તૈયાર હોય છે, પણ જ્યારે મા આલિંગનમાં લે છે ત્યારે જે હૂંફ મળે છે, એનાથી મુંઝાયેલી વ્યક્તિ નિશ્ચિતતા

અનુભવે છે. એટલે જ કવિ કહે છે કે વિકટ પરિસ્થિતિમાં ભલે
અનેક વ્યક્તિઓ મદદરૂપ થાય, પણ એમાં માના આલિંગનમાં
મળતી હૂંફની અનુભૂતિ નથી થતી.

Thanks

For watching